

کوہر دانش

زبان و ادبیات فارسی عمومی

مترن و نگارنده نظم، نثر و کلیات مسائل ادبی

برای دانشجویان دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور

مؤلفان:

دکتر محمد علی گلستانی شیشوان - دکتر علی انصاری سائقو

سرشناسه	: گلستانی شیشوان، محمدعلی، ۱۳۴۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: گوهر دانش زبان و ادبیات فارسی عمومی متون برگزیده نظم... / مؤلفین محمدعلی گلستانی شیشوان، علی انصاری ساتلو.
مشخصات نشر	: تبریز: اختر، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۲۳۸ ص.
شابک	: ۸ - ۸۲۶ - ۵۱۷ - ۹۶۴ - ۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: ادبیات فارسی — مجموعه ها
موضوع	: Collections — Persian literature
شناسه افزوده	: انصاری ساتلو، علی، ۱۳۵۱ -
رده بندی کنگره	: PIR ۴۰۰۵/۵۱۶۵۹۱۱
رده بندی دیویی	: ۸۰۰ / ۸۰۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۰۰۶۷۱

نشر اختر

گوهر دانش

(زبان و ادبیات فارسی عمومی)

مؤلفان: محمد علی گلستانی شیشوان، علی انصاری ساتلو

ناشر: اختر / چاپ: سبز / صحافی: امین

چاپ اول ۱۳۹۵ / قطع: وزیری / ۲۳۸ صفحه / تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

شابک: ۸-۸۲۶-۵۱۷-۹۶۴-۹۷۸

مرکز فروش: تبریز، اول خیابان طالقانی، نشر اختر

تلفن: ۳۵۵۵۵۳۹۳ - ۴۱

قیمت: ۱۴۵۰۰ تومان

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۹	پیش گفتار.....
۱۳	بخش اول: متون نظم.....
۱۳	مولوی - مناجات.....
۱۳	عطار نیشابوری - تحمیدیه.....
۱۵	سعدی - بایش.....
۱۶	- پرورده گوید.....
۱۷	- بی مهر و وفا.....
۱۸	فردوسی - رستم و سهراب.....
۲۱	مهدی اخوان ثالث - زمستان.....
۲۳	خاقانی شروانی - ایوان مداین.....
۲۵	مولوی - آرزوی باغ و گلستان.....
۲۶	- دعوی کردن آن شخص.....
۲۸	- بی تمیزبان مان سرورند.....
۲۹	شهریار - انتظار.....
۳۰	- نی محزون.....
۳۰	حافظ - راه بی نهایت.....
۳۱	- نظر کیمیا.....
۳۲	سهراب سپهری - صدای پای آب.....
۳۴	جامی - تسلی خاطر.....
۳۴	نظامی گنجوی - پیر خشت زن.....
۳۶	نیما یوشیج - آی آدم ها.....
۳۷	- می تراود مهتاب.....
۳۹	پروین اعتصامی - دیوانه و زنجیر.....

- صائب تبریزی - تک بیت ها ۴۱
- ناصر خسرو - شمع خرد بر فروز ۴۴
- سنایی غزنوی - در ذکر عشق ۴۵
- اقبال لاهوری - دگر آموز ۴۷
- علی انصاری - کوی آشنا ۴۸
- فروغی بسطامی - کی رفته ای ز دل ۴۹
- سید علی موسوی ؟ مارودی - خط خون ۵۰
- پشاهنگان شه مارسی ۵۲
- اشعاری نغز و آموزنده از ۵۴
- در آمدی بر ادبیات نمایش ۵۶
- تغزیه شهادت امام حسین (ع) ۵۹
- فدریکو گارسیا لورکا - ترانه شرقی ۶۵
- اوزن گرنندیل (بل الوار) - ما دو ۶۹
- هوای تازه ۶۹
- فروغ فرخزاد - اندوه پرست ۷۰
- هدیه ۷۱
- توکلدی دیگر ۷۲
- پرنده مردنی است ۷۵
- بخش دوم - متون نثر ۷۷
- جلابی هجویری - فی الایمان ۷۷
- نظامی عروضی سمرقندی - خراج ۷۹
- ابوالمعالی نصرالله منشی - اصحاب غرض ۸۱
- زاغ و مار ۸۳
- سعدی - تربیت نااهل ۸۴
- محمد بن جریر طبری - میلاد پیامبر (ص) ۸۷
- ناصر خسرو - لحسا ۸۸
- توصیف طرابلس ۹۱

۹۳	ابوالفضل محمد بیهقی - حکایت افشین و بودلف
۹۹	محمد بن منور - چند حکایت از اسرار التوحید
۱۰۲	سعدالدین وراوینی - خسرو و مرد زشت روی
۱۰۳	ابوالفضل میدی - این خلق چرا آفریدی؟
۱۰۴	- بار امانت
۱۰۵	- آن جا که بلا نعمت شود
۱۰۵	- اقسام ایمان
۱۰۶	عطا ملک - یمنی - فتح بخارا
۱۱۰	عین القضاة ممدانی - عشق، عاشق و معشوق
۱۱۲	عنصر المعالی - جوانی
۱۱۴	عبید زاکانی - چند حکایت
۱۱۵	امام محمد غزالی - حقوق و ملایان
۱۱۹	درس های زندگی
۱۲۹	اطلاعات عمومی
۱۳۳	ادبیات داستانی
۱۳۴	رسول پرویزی - زنگ انشا
۱۳۸	صادق چوبک - چشم شیشه ای
۱۴۰	محمد علی جمال زاده - آتش زیر خاکستر
۱۴۴	صادق هدایت - سنگ و لگردد
۱۵۳	محمود دولت آبادی - کلیدر
۱۶۲	لامارتین - رستم
۱۶۳	جلال آل احمد - خواهرم و عنکبوت
۱۸۱	بخش سوّم: کلیات مسائل ادبی
۱۸۱	آرایه های ادبی
۱۸۷	دستور زبان فارسی
۱۹۵	نامه نگاری
۲۰۲	مقاله نویسی

۲۲۱	 مکتب های ادبی جهان
۲۲۵	 قالب های شعری
۲۳۲	 خواجه عبدالله انصاری - مناجات
۲۳۵	 منابع و مآخذ

www.ketab.ir

به نام خدایی که مهرش به دل زبان از بیان صفاتش خجل

«هیچ نبشته ای نیست که به یک بار خواندن نیرزد» (ابوالفضل محمد بیهقی)

پیش گفتار:

زبان و ادبیات فارسی مانند درخت کهنسال و تنومندی است و هر روز که از عمرش سپری می‌شود، جوان‌تر، شاداب‌تر و بالنده‌تر می‌شود. زبان و ادبیات به معنای عامش همچون موجود زنده‌ای در حال رشد و نمو، شکوفایی و زایایی است، جزء لاینفک زندگی آدمی است و چون هوا، آب، غذا و ... بشر همیشه به طور مستقیم و غیر مستقیم به آن نیازمند است. هر کشور و ملت و ادبیات خاص خود را دارد، مثلاً؛ زبان و ادبیات انگلیسی، عربی، روسی، ... هر شخصی برای معرفی خود دارای شناسنامه‌ای است. شناسنامه هر ملت زبان رسمی و ملی آن است. ادبیات هر قوم همان است که به صورت نظم و نثر جلوه گر می‌شود.

زبان فارسی، زبان حافظ وحدت قوم ایرانی را به تعبیر دقیق و زیبای مقام معظم رهبری، رمز هویت ملی ماست. معارف بلند و انسان ساز دین و زبان و ادبیات فارسی بالیده و پرورده شده است. ادبیات و زبان فارسی «دین پرور» است و دین که تکیه گاه «انسان سازی» است، از چشمه سار زبان و ادب فارسی سیراب شده است. کرزان و ادب فارسی نبود، این همه انسان‌های بزرگ ساخته و پرورده نمی‌شد و اسلام این همه گنجینه‌ها و آوازه و رونق نداشت. هم چنین هویت ما گم می‌شد، شناسنامه ما مهر باطل می‌خورد و قفلی سنگین بر گنجینه معارف، حقایق و دقایق آویخته می‌شد.

ادبیات، زبان برتر تمدن‌هاست و پاسداری از آن، پاسداری از هویت و موجودیت و پل ارتباط همه اقوام ایرانی است. هیچ باغی شکفته‌تر از باغ ادبیات نیست. باغی که همیشه بهار است و باغبانان گلزار ادب و فرهنگ این سرزمین، هم چون فردوسی، سعدی، مولانا،

حافظ و...، گل های معطر به باغ ادبیات بخشیده اند، و هر روز گل های تازه ای در نگاهمان می شکفت. اگر این بزرگان - که مانند خورشیدی در آسمان زبان و ادب کشورمان می درخشند - نبودند، امروز فرهنگی فقیر و نسل و روزگاری حقیر داشتیم و از تمدن نشانه و خبری نبود. ادبیات زبان خداست؛ زبان پیامبران و زیبا اندیشان است. بدون آن امکان انتشار و استقرار هیچ زیبایی و خوبی نیست. نفی ادبیات، نفی زیبایی است؛ نفی بزرگ ترین جلوه حیات انسانی.

امروزه برای تسهیل آموزش و همین طور به دلیل گستردگی، «زبان» و «ادبیات»، به صورت کتابهای - آگانه ای نوشته می شوند. اگر چه این دو، چنان در هم تنیده و آمیخته اند که نمی توان آن ها را کاملاً از یک دیگر جدا کرد. زیرا گسستن و انفکاک این دو عملاً ممکن نیست. لذا نباید چنان تلقی شود که زبان موضوعی جدا از ادبیات است. بلکه، مانند یک روح در دو جسم، بالبدن و بالبدن هستند. به سان دو رودی هستند که از یک قله، منشأ و سرچشمه گرفته و آخر و عاقبت در یک مسیر مشخص (دریا، دریاچه) به هم می پیوندند.

زبان و ادبیات فارسی درس زندگی است، مرهم است. زبان است، مادر علوم است، به منزله ستون ساختمان علم است، نوش داروی زخم است و پادزهر نیش ها و آزردهای درون.

کارکرد ادبیات از یک طرف «لذت بخشی» و از طرف دیگر «فایده رسانی» است. لذت بخشی و مفیدی، هم «ادبیات والا» را شامل می شود هم «ادبیات نازل» را. با این تفاوت که لذت و فایده ای که خواننده یا شنونده از آثار نخستین بر می گیرد، بسیار بیشتر از لذت و فایده ای است که از خواندن آثار گروه دوم می برد. و این دو عنصر جزء ماهیت ادبیات اند، یعنی این که تصور ادبیات منهای لذت و فایده ناممکن است. پس این دو عنصر جزء ذات ادبیات اند.

مؤلفان این کتاب، ضمن رعایت سرفصل های مصوب برای درس سه واحدی،

تلاششان این بوده که با انتخاب متن های نظم و نثر گذشته و معاصر زبان و ادبیات فارسی از سروده ها و نوشته های بزرگان ادب فارسی، ضمن چشاندن لذت شیرین ادبیات، راه درست زندگی کردن و عمل به آموخته ها را به دانشجویان عزیز و علاقمندان رهنمون گردند.

امید است ما نیز به مصداق بیت: «آب دریا را اگر نتوان کشید/ هم به قدر تشنگی باید چشید» از اقیانوس بی کران زبان و ادب فارسی جرعه هایی بچشیم و به تشنگان معرفت و جویندگان حق و حقیقت بچشانیم.

انسان: جَانِ الْخَطَاسِطِ خصوصاً اگر در اوّل راه، خام، بی تجربه و بی همراهی خضر باشد. از خوانندگان گرامی بسیار سپاس گزاری می کنیم. چشم به راه نظرات سازنده و پیشنهادات اصلاحی آ. بزرگواران هستیم.

مؤلفان

تأبستان ۹۳